

ULUSLARARASI BESTSELLER

Limonlu Pastanın *Sıradışı* Hüzünü

Çeviri: Suat Ertüzün

CAN

AIMEE BENDER

AIMEE BENDER
LİMONLU PASTANIN
SIRADIŞI HÜZNÜ

The Particular Sadness of Lemon Cake, Aimee Bender

© 2010, Aimee Bender

© 2013, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2013

4. basım: Ağustos 2013, İstanbul

Bu kitabın 4. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak resmi: © Steve Banks

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devkaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-1603-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 10758

AIMEE BENDER
LİMONLU PASTANIN
SIRADIŞI HÜZİNÜ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Suat Ertüzün

Aimee Bender'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Kendime Ait Görünmez Bir İşaret, 2014

AIMEE BENDER, 1969'da Los Angeles'ta doğdu. San Diego, California Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra Irvine, California Üniversitesi'nde Güzel Sanatlar yüksek lisans programında yaratıcı yazarlık okudu. Çağdaş Amerikan edebiyatında ses getiren bir roman ve öykü yazarı olan, gerçeküstü kurgu ve kişileriyle tanınan, yapıtları on altı dile çevrilen ve iki kere Pushcart Ödülü'nü alan Bender, 2005'te Tiptree Ödülü'ne aday gösterildi. Bugüne kadar dört kitabı yayımlanan Aimee Bender, *Limonlu Pastanın Sıradışı Hüzünü*'yle en iyi kurmaca dalında SCIBA (Güney California Bağımsız Kitapçılar Birliği) Ödülü'ne ve bir Alex Ödülü'ne layık görüldü. Halen Los Angeles'ta yaşayan yazar, South California Üniversitesi'nde yaratıcı yazarlık dersi veriyor.

SUAT ERTÜZÜN, 1971 yılında Hollanda'da doğdu. İlkokulu Hollanda'da, ortaokul ve liseyi İstanbul'da okudu. Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü 1996 yılında bitirdi. Bir süre bankacılık ve turizm sektöründe çalıştıktan sonra çevirmenlik yapmaya başladı. Oscar Wilde, Kiran Desai, J.M. Coetzee, Rudolfo Anaya, Julia Glass, John Hughes, Sybille Bedford, John Banville, Patricia Highsmith, Stephen Greenblatt gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı.

Mir için

Gıda, midenin faaliyetine emanet edildiğinde
sindirim yoluyla emilebilen ve deęiřtirilebilen,
bu yolla insan bedeninin yařama eylemi
sırasında uğradığı kayıpları telafi edebilen
maddelerin tümüdür.

BRILLAT-SAVARIN, “Lezzetin Fizyolojisi”

Birinci bölüm

YEMEKLER

1

Bir salı öğleden sonra olmuştu ilk kez; Hollywood yakınlarındaki düzlüklerde, okyanustan doğuya hafif bir meltemin estiği ve çiçek saksılarındaki yeni ekilmiş hercai menekşelerin kara benekli taçyapraklarını hareketlendirdiği sıcak bir bahar günüydü.

Annem evdeydi ve bana pasta yapıyordu. Kaldırımdan eve doğru geliyordum ki, daha çalmama kalmadan kapıyı açtı.

Kapıdan dışarı doğru eğilerek, Bir deneme yapmaya ne dersin? diye sordu. Hoş geldin niyetine beni kendine çekerek sarıldı, en sevdiğim önlüğüne, ikişerli kırmızı kiraz desenleri işlenen eprimiş pamuklu önlüğe beni sıkı sıkıya bastırdı.

Malzemeleri mutfak tezgâhına çıkarmıştı bile: bir paket un, bir paket şeker, fayanstaki oluklara yuvalanmış iki kahverengi yumurta. Kenarlarından yumuşamaya başlayan sarı tereyağı kütlesi. Sığ bir cam kapta limon kabuğu. Malzemelere sırayla baktım. Bu hafta dokuzuncu doğum günüm vardı ve okulda hiç hoşlanmadığım elyazısı dersiyle, oyun sahasında sayı yapıp yapmamanın ağız kavgasıyla geçen uzun bir günün ardından güneş ışığının dolduğu mutfak ve annemin sevecen bakışları beni açık kollarla karşılıyordu. Esmer şeker kristallerinin oldu-

ğu mumlu kese kâğıdına bir parmak daldırıp, Evet, mmm, evet, diye mırıldandım.

Annem bir saat kadar süreceğini söyleyince ben imla kitapçığımı çıkardım. Muşamba amerikan servisin üstüne kalem ve kâğıtları yayararak, Yardım edebilir miyim? diye sordum.

Annem unla kabartma tozunu katıştırarak, I-ıh, dedi.

Doğum günüm martta; ve o yıl, Sunset Caddesi'nin topu topu birkaç blok güneyindeki dar sokaklı mahallemizde daha da parlak, canlı ve berrak bir bahar haftasına denk gelmişti. Komşumuzun öndeki bahçe kapısına tırmanan ve akşamları açan yasemin, günbatımında baş döndüren kokusunu yayıyor, evlerin kahverengiye büründüğü kuzeyde de tepeler tatlı tatlı ufka doğru yuvarlanıyordu. Yakında yaz saati uygulamasına geçilecekti ve daha dokuzuma gelmeden bile doğum günümü yazın ilk belirtileriyle, açık pencereci derslikler ve daha hafif giysilerle, birkaç ay içinde ev ödevlerinin kalmayacağıyla ilişkilendiriyordum. Baharda saçlarımın rengi açılır, kumrardan sarıya çalar, neredeyse annemin atkuyruğu gibi bir renge bürünürdü. Mahallenin bahçelerinde afrikazambakları, robotumsu uzun yeşil gövdelerinden sürgün verir, morlu mavili açardı.

Annem yumurtaları çırpıyordu; unu eliyordu. Birinde çikolatalı krema, diğerinde de gökkuşağı renklerinde minik süs şekerleri olan iki kâseyi bir yana ayırmıştı.

Böyle bir pasta hazırlığı, sıradan bir öğle sonrası etkinliği değildi; annem hiç de öyle sık yapmazdı bunları ama ellerini kullanmasını gerektiren her şeyden fazlasıyla hoşlanırdı ve bu pasta da onun son dönemlerdeki tür-lü ve uzun deneyler dizisinin sadece bir örneğiydi. Son altı ayda üstüne titrediği bir çilekten sarmaşık bir bitki çıkarmış, dantelle peçete yapmış ve bir gayret tufanına

tutularak, bir inşaat ustasının yardımıyla ağabeyimin yatak odasına doğrudan bahçeye açılan meşe bir kapı yerleştirmişti. Bir yazıhanede yönetici olarak çalışıyor ama fotokopi makinelerini, iş ayakkabılarını, bilgisayarları sevmiyordu ve babam Hukuk Fakültesi için aldığı öğrenim kredisinin son taksitini de ödeyince ona, biraz işten uzaklaşmak ve ellerini kullanmayı daha iyi öğrenmek istediğini söyledi. Kalçasını onun kine yaslayarak holde ona, Ellerim hiçbir konuda hiç ders almadı, dedi.

O elleri sıkıca tutan babam, Hiçbir konuda mı? diye sordu. Annem kısık sesle güldü. *Elle üretilebilen* türden hiçbir şey, dedi.

Tam yolumun üstünde duruyorlardı, tam holün ortasında ve ben plastik bir leoparla odadan odaya zıplıyordum. Yol verin, dedim.

Babam annemin saçını kokladı, tatlı kokulu koyuluğunu içine çekti. Babam onun isteklerini genelde kabul ederdi çünkü iki ayağı yere basan duruşunda ve alnında, Bakıp Gözeten, ifadesi yazıyordu ve bir pembe kaşıklı balıkçılın çağrısını işittiğinde, bataklık çalılarının arasındaki o pembe tüylü su kuşu oynak türküsünü cıvıladı-ğında bir kuş gözlemcisinin kalbi nasıl hoplarsa o da annemi öyle seviyordu. Bak, der kuş gözlemcisi. Babam postadan gelmiş bir avuç dolusu zarfla annemin sırtına pat pat vurarak, Elbette, dedi.

İnine yönelen leopar, Deh, dedi.

Mutfak masasında alıştırmaya defterimi gözden geçiriyor, ısınan fırının tıklamalarıyla keyifleniyordum. Huzursuz edici bir şeyler hissediyorsam bile bunun, hızlı bir bulutun arkasına geçip birkaç saniye içinde tekrar pırl pırl parlayan güneşten bir farkı yoktu. Annemle babamın geçen akşam tartıştıklarını biliyordum ama gerek evde gerek televizyonda anne babalar zaten hep tartışır-

lardı. Ayrıca kafam hâlâ puanlamada hiçbir zaman adil olmayan çilli Eddie Oakley'in öğle tatilinde yaptığım sayıları yemesiyle meşguldü. İmla kitapçığımdan okuyordum: hüner, güler, dülger; araba tekerleği, çember hareketi, el arabası. Tezgâhta annem yağladığı bir pasta kalıbına kıvamlı sarı karışımı döktü ve tepesini pembe plastik bir spatulayla düzleştirdi. Fırının ısısına baktı, altına düşen terli perçemini elinin tersiyle bir yana itti.

Pasta kalıbını fırına sürerek, Hadi bakalım, dedi.

Başımı kaldırdığımda gözkapaklarını parmak uçlarının etli kısımlarıyla ovuyordu. Bana bir öpücük gönderdi ve biraz uzanacağını söyledi. Başımla, tamam, dedim. Dışarıda iki kuş cıvıldaşıyordu. Kitapçığımda çember hareketi yapan kızı seçip ayakkabılarını kırmızı bağcıklarla, yüzünü de açık turuncuyla renklendirdim. Oyun sahasında topu daha hızlı sektirmeye, üstelik tam da Eddie Oakley'in köşesine sektirmeye ahdettim. El arabasına gelişigüzel birkaç elma kondurdum.

Mutfak ısınan tereyağı, şeker, limon ve yumurta kokularıyla doldu ve beşte alarm çalınca pastayı çıkarıp fırının üstüne koydum. Ev sessizdi. Krema kâsesi tezgâhta gözümün önünde, Ben buradayım, diyordu, hele pasta fırından yeni çıktığı zaman tadına doyum olmazdı, üstelik benim de bekleyecek halim yoktu, dolayısıyla pasta kalıbının bir kenarına, en az göze çarpan yanına uzanıp koyu altın rengi süngerimsi küçük sıcak bir parça alıverdim. Baştan aşağı çikolatalı kremaya bandım. Koca lokmayı ağzıma tıktım.

2

Annem işten ayrıldıktan sonra altı ay kadar evi güzelleştirmekle uğraştı. Her hafta başka bir tasarısı oluyordu. Önce arka bahçedeki şu çileği büyüttü, yemişleri dalgalı bir sıra halinde kırmızı kırmızı beneklenene kadar onu çite tutturdu. O iş bitince eski dantelleri kanepeye yığdı, en iyi yeni peçetesini taze koparılmış çilek dolu kâsenin altına serdi. Sonra sarmaşıktan koparılmış çileklerin üstüne koymak için krema çırpıtı ve hepsini, üniversitedeyken yaptığı ve peçetenin üstünde duran seramik kâseye koydu. Kırmızıydı, beyazdı, ince zevkliydi ve zarifti ama annem övgüleri kabul etmekte hiçbir zaman iyi değildi. Sonbahar yaklaşıp da çilek azalınca daha ağır işler yapmak istedi ve bir arkadaşının tanıdığı inşaat ustasını tuttu, kendisinin de ona yardım edeceğine söz vererek, ağabeyimin odasına –olur da dışarı çıkmak ister diye– bahçeye açılan bir kapı takma işini verdi.

Ölçü almak için Joseph'nin odasına giderlerken onları takip ederek, Ama o dışarıdan nefret eder! dedim. Neden benim bir kapım olmuyor?

Bunun için daha çok küçüksün, dedi annem. Ağabeyim sırt çantasını göğsüne dayamış bekliyordu, Kapının yeri iyi mi? diye soran anneme kısa bir baş işaretiyle, tamam, dedi. Ne kadar sürer? diye sordu.

Annem gerekli malzemeleri yazdığı defterini çıkarırken, Sadece siz okuldayken çalışacağız, diye bizi temin etti.

Kot giyen annemin atkuyruğunu gömleğinin yakasının içine sıkıştırdığı, ustanın da ölçü almayla ilgili uzun açıklamalarda bulunduğu üç haftalık bir testere, zımpara, yıkma ve yeniden yapma süreci yaşandı. Duvar açıldıktan sonra Joseph, kendi yatağından başka yerde yatmak istemediğinden, ilave kapitone bir yorganın altında uyudu. Kapının kendisi, üst camı ve kolu nihayet takılana ve pervazdan kısa, kırmızı, şirin perdeler asılana kadar günlerce çalıştılar. Biz okuldan gelir gelmez annem bunları Joseph'e gösterdi. Onu bileğinden tutup eğilerek, Huzurunuzda yeni kapınız! dedi. Ağabeyim elini kapının koluna koydu, oradan çıkararak evin ön kapısından tekrar eve girdi ve tahıl gevreği yemek için mutfığa geçti. Güzel olmuş, diye seslendi mutfaktan. Annemle ben kapıyı herhalde elli kez açıp kapadık, kilitleyip perdeleri örttük; kilidi açıp sonra da perdeleri çektik. Kapılardan geçmek için neredeyse eğilmek zorunda kalan iki metrelik babam her zamanki saatte eve döndüğünde yatak odasından birkaç telefon görüşmesi yaptı, annem tamamlanan işi göstermek için onu dışarı sürükleyince, Güzel, güzelce yapılmış, deyip kollarını kavuşturdu.

Ne? dedi annem.

Hiçbir şey.

Elimle göstererek, Kilidi var, dedim.

Babam burnunu kırıştırarak, Sadece komik, dedi. Sırf birimizin girdiği bir odaya kapı yapılması için bunca iş.

Joseph mutfaktan, Sen de kullanabilirsin, diye seslendi.

Yangın olursa, dedim.

Annem avuçlarındaki yeni nasırlara dokunarak, Çok zımpara yaptık, dedi.

Perdelere dokunan babam, Ne kadar yumuşacık, dedi.

Yemeğin ardından, babam yatak odasında işlerinin kalanıyla uğraşırken annem oturma odasındaki kırmızı tuğla şöminenin önünde halıya uzandı ve dışarısı hâlâ sıcak, neredeyse yirmi derece olmasına rağmen garajda bulunduğu eski bir çam kütüğünü tutuşturdu. Gel otur, Rose, dedi bana ve birlikte kurulum kütüğü küle çeviren titrek alevleri seyrettik. O gece kâbuslar gördüm çünkü derler ki, ev fazla sıcak olduğunda kâbus görmek daha kolay olurmuş. Rüyamda donmuş ırmakların içine dalıyorduk.

Doğum günü pastam, annemin son tasarısıydı çünkü hazır karışımdan değil, sıfırdan yapılmıştı – unu, kabartma tozu, ayrıca sekizimde istediğim için limonlu; ekşiye güçlü bir sevgi peydahlamıştım. Doğrusunu tamına bulmak için birlikte yemek kitaplarını karıştırmıştık ve mutfaktaki koku dayanılmayacak kadar hoştu. Açık olmak gerekirse yediğim lokma nefisti. Serin, derin, koyu bir şeker girdabının kuşattığı narenciyeyle pişmiş sıcak pasta hamurunun hafifliği.

Fakat dışarıda hava kararıyordu ve o ilk lokmayı yutarken, o ilk izlenim yiterken içimde belli belirsiz bir kıpırtı, beklenmedik bir tepki hissettim. Ta içimde bir yerde gömülü bir algılayıcı periskopunu kaldırıp etrafı tarıyormuş gibi damağım yeni bir şeye dikkat kesildi. Malzemelerin niteliği –kaliteli çikolata, en taze limonlar– daha büyük ve karanlık bir şeyi örtüyordu sanki ve alttaki şeylerin tadı yüzeye çıkmaya başlıyordu. Çikolatanın tadını alabiliyordum elbette; ama aynı zamanda bir açıklık veya gözenekten uğrar gibi sızıntılar ve kalıntılar halinde ağızıma sanki küçüklüğün tadı, bir büzülme, bir bozukluk duyumu, bir şekilde annemle ilgili olduğunu bildiğim bir mesafenin tadımı, onun düşüncesinin kalabalık tadımı, bir sarmal doluyordu; sanki neredeyse başı-

nın ağrmasına neden olan ve gerektiği kadar aspirin, ben biraz uzanacağım sözlerine, boşlukları doldurun, der gibi bir yorumla beyaz noktalar halinde komodinun üstünde sıralanan hapları alması gerektiği anlamına gelen diş gıcırdatmasını tadabiliyordum... Kötü bir tat olduğundan değil, orası kesin; ama tatlarda, limonla çikolata sadece bir boşluğu çevreliyormuşçasına, pastanın lezzetinin içini boşaltan bir tür bütünsüzlük vardı. Annemin hünerli elleri pastayı yapmış, akli malzemeleri dengelemeyi bilmişti ama kendisi yoktu, içinde değildi. O kadar korktum ki, çekmecedan bir bıçak aldım ve koca bir dilim keserek pastanın yuvarlağını mahvettim çünkü daha oracıkta tekrar bakmam gerekiyordu; kestiğim dilimi pembe çiçekli bir tabağa koyup peçete çekmecesinden bir kâğıt peçete kaptım. Kalbim hızla atıyordu. Eddie Oakley küçüle küçüle bir noktacı haline geldi. Bunu benim uydurmuş olmamı umuyordum –Belki limon bozduktu, belki şeker bayattı?– ama düşünürken bile, tattığım şeyin malzemelerle ilgili olmadığını biliyordum; ısığığı yakarak tabağı öbür odadaki en sevdiğim koltuğa, turuncu çizgili desenleri olana götürdüm ve her ısırıkta, Hımm, ne şahane, şimdiye kadarki en iyisi, oh oh, diye düşünsem de her ısırıkta: yokluk, açlık, sarmallar, boşluklar. Annemin daha biraz önce benim için, kızı için yaptığı pasta; annem ki, okuldan eve döndüğümde bana olan sevgisinin dolup taşmasından bazen yumruklarını sıktığını görebiliyor, hoş geldin demek için sarıldığında bana vermek istediklerinin yanında sarılmasının ne kadar yetersiz kaldığını hissedebiliyordum.

Kendimi haksız çıkarabilmek için bütün dilimi yedim.

Annem saat altıyı geçe kalktığında mutfağa girdi ve pastadan eksilen dilimi, turuncu şeritli koltuğun dibinde

kaykılmış beni gördü. Çömelip alnıma düşen ısınmış saçlarımı düzeltti.

Rosie, dedi. Tatlım. İyi misin?

Gözlerimi kırıştıtarak açtım, ağırlaşmış gözkapaklarımda sanki her bir kirpiğime oltadaki gibi minik kurşun ağırlıklar takılmıştı.

Pastadan bir dilim yedim, dedim.

Bana gülümsedi. Sol kaşında nabız gibi atan baş ağrısının hâlâ geçmediğini görebilsem de gülümsemesi gerekti.

Göz çukurunun hemen üstünü ovalayarak, Sorun değil, dedi. Nasıl olmuş?

Güzel, dedim ama sesim tereddütlüydü.

Gidip kendine bir dilim aldı ve yanımda yere oturup bağdaş kurdu. Şekerleme yaparken yanağında çarşaf izleri kalmıştı.

Küçük bir ısırık alarak, Hımmm, dedi. Sence çok mu tatlı olmuş?

Boğazımda kabaran dağı, ensemin iç yüzeyine yayılan ağrıyı hissedebiliyordum.

Ne oldu bebeğim? diye sordu annem.

Bilmiyorum.

Joe okuldan döndü mü?

Daha değil.

Sorun nedir? Ağlıyor musun? Okulda bir şey mi oldu?

Babamla kavga mı ettiniz?

Ağzını benim peçeteme silerek, Pek sayılmaz, dedi. Sadece tartıştık. Meraklanacak bir şey yok.

Peki iyi misin? diye sordum.

Ben mi?

Biraz daha doğrularak, Sen, dedim.

Omuz silkti. Tabii ki, dedi. Sadece biraz kestirmeye ihtiyacım vardı. Neden?

Bir gün, mutsuzluğu, acıları ve arzuları, en derindeki sırları görme yeteneğini olduğunu keşfetseydin...

Bir gün, sana gülümseyen yüzlerin ardını görüp sana en yakın kişinin yüreğinde kilitlediği kapıları aralaysaydın, ne yapardın?..

Büyümenin eşiğindeki Rose için hayat, bir sabah geri dönülmezcesine değişir. Zira annesinin yaptığı limonlu pastadan aldığı bir lokmayla, sadece yemeği değil, onu pişiren kişinin duygularını da tatmakta olduğunu anlar..

Olağanüstü yeteneği, aynı zamanda derin bir kaygı ve hüznü de beraberinde getirir; çünkü her zaman neşeli, güler yüzlü ve sevecen biri olarak bildiği annesi, kalbinde sarsıcı bir gerçek saklamakta, ailesinden ayrı ikinci bir hayat yaşamaktadır... Çok geçmeden babası ve ağabeyinin de çok özel yetenekleri olduğunu anlar. Her üçü için de bu yetenek, kimi zaman bir mucizeye kimi zaman da yakalarını kurtaramadıkları bir illete dönüşecektir.

Hemen her ailenin üstünü örttüğü gerçekleri, duyarlı ve yetenekli bir genç kızın büyüme öyküsü eşliğinde anlatan acı, tatlı ama her sayfası büyümlü bir şehir masalı...

"Kitap o kadar güzel ki, tadını daha iyi alabilmek için bitirir bitirmez tekrar okumaya başladım."

JODI PICOUULT

Kapak resmi: © STEVE BANKS

ISBN 978-975-07-1603-4

9 789750 716034